

2. lpp. Dānijas mācības: pieci viedokļi.

4. lpp. Valsts svētkos Kolkā, Dundagā un... Rīgā.

5. lpp. Landmaņu liktenstāsts.

7. lpp. Valdis Rande: «Izraēla dara labāku».

8. lpp. Par mūža ieguldījumu Dundagas pagastam... Pirmie valsts svētki pilī.

8. lpp. Duņdžiņi *Gatves dejā*.

Redaktora ziņa

Ar roku rakstīta vēstule

Kā Jums iet? Man — labi. Aiz lo-ga puteņa un gaudo vējš, virtuvē omulīgi šņākuļo plīts, un pēdējā ziņa, ko saklausīju mobilajā telefo-nā, bija, ka pagasta lielais trak-tors — šķūrētājs esot salūzis.

Man ir gandrīz viss dzīvei ne-pieciešamais — daži sveču gali, akā labs ūdens, pieliekamajā nedaudz maizes, kartupeļi, miltu paka un sešas olas. Vēl kādā atmiņu plauk-tā glabājas gluži svaiga pieredze, kā pusgadu iztikt bez elektrības un tikpat bez ceļa.

Jā, laikapstākļi traucē veikt kat-

ram savu darbu, arī man. Kad šo vēstuli izlasīsiet, tad zināsi, ka līdz manai mājai krietni ļaudis jau būs izrakušies.

Protams, citiem šajos platuma grādos elektrības zudums ir daudz būtiskāks nekā man, pilsētniekam laukos. Un tomēr... Savā ziņā vi-siem vēl mazliet ieputināties. Tik saprotamās, cilvēciskās, faustiskās, muļķīgās ilgas apstādināt laiku... Taču, tikai uz brīdi pierimstot pa-šam, varbūt apstāsies arī mirklis.

Alnis Auziņš, ieputinātais

MŪŽS SPORTĀ

Šogad pagasta padome atzinību par mūža ieguldījumu Dundagas pagastam izteikusi bijušajam vidusskolas fizikultūras skolotājam un vietējās sporta dzīves rīkotājam Edvinam Klēveram. Manuprāt, Klēve-ra kunga būtība ir sportiskā daudzpusība un ilggadība. Dosim vārdu pašam laureātam!

— Esmu dzimis un audzis Ķurbes ciemā, kas kādreiz bija Dundagas pagastā. 1939. gadā sāku mācīties Tiņģeres – Ārlavas septiņgadīgajā pamatskolā, ko pabeidzu 1947. ga-dā. Turpināju mācības Dundagas vidusskolā. Mūs audzināja Lizete Kārcliņa. Gandrīz visi klasesbiedri vēl joprojām ir dzīvi.

Atceros gadījumu: gāju pēdējā klasē, kad reiz saņēmu pavēsti ie-rasties Dundagas čekā, kas atradās *Līkajā muižā*. Domāju, kas par nelai-mi? Kādu anekdoti būtu izstāstījis? Kāds būtu pateicis, ka ballē biju no-rāvis no sienas Staļina bildi un vie-nam uzmaucis galvā? Aizeju. Če-kists mani nosēdina, pavērs seju spilgtu lampa gaismu, pats paliek ēnā, — taisni tā, kā tagad par to raksta un filmās rāda, — un latviski prasa, kas man no mācībām labāk padodas. Pēc tam piedāvā turpināt mācības čekistu skolā, laikam Min-skā. Teicu, ka gribu iet uz lauksaim-niecības mehanizatoriem.

Nezinu, kāpēc man to piedāvāja. Mans tēvs bija mācīties vienā klasē ar Lizeti Kārcliņu un krievu revolū-cijas laikā bijis sarkanais jūrniece. Vai tāpēc mani izsauca?

Pēc vidusskolas, 1951. gadā, tie-šām raudzīju tikt Lauksaimniecības mehanizācijas fakultātē. Lielāko da-lu eksāmenu labi noliku, bet tajā priekšmetā, kur jutos visspēcīgā-kais, sāku par daudz runāt ar pa-sniedzēju... Ko tālāk? Nejauši uz ie-las satiku sola biedru Laimoni Lagz-dīņu. Viņš tikko kā iestājies Fizikul-tūras institūtā, tur esot vēl papil-duzņemšana. Jāmēģina! Nokārtotos eksāmenus pārskaitīja, atlika fizis-kie pārbaudījumi. Lauku darbos bi-ju norūdījies spēcīgs, veselības stā-voklis — teicams. Domāju tā: gadu pamācīšos, lai nav jāiet krievos, tad raudzīšu vēlreiz tikt Lauksaimniecī-bas akadēmijā, bet... iepatikās insti-tūtā. Tiešām veicās labi, daudzreiz saņēmu teicamnieka stipendiju, kas, starp citu, bija lielāka nekā ma-

• 50. gadu vidū.

• Ar vidusskolas volejbola izlasi 60.–70. gadu mijā.

na pirmā alga Dundagā. Fiziskā slo-dze gan bija pamatīga, praktiskās nodarbības bija līdz pat 6 stundām dienā.

Pazīstamākie mācībspēki bija *Ra-diotehnika* treneris Mihails Amaļins un neatkarīgās Latvijas laika slave-nība, Berlīnes olimpisko spēļu da-lībnieks cikstonis Alberts Zvejnieks. Īsts lācis uz paklāja! Reiz viņš mums, pieciem sešiem jauniem pui-šiem, teica: «Mēģiniet dabūt man plecus pie zemes!» Ne-jaudājām.

Pēc augstskolas, 1955. gadā, mani norīkoja strādāt Dun-dagā, Fiziskās kultūras un sporta komitejā par priekš-sēdētāju.

— Vai bija prieks atgriez-ties dzimtajā pusē?

— Drīzāk būtu vēlēties citur, bet valsts sadalē tā lika. To-reiz vēl bija Dundagas ra-jons. Mana darbavieta atra-dās tur, kur tagad ir Veselī-bas un sociālās palīdzības centra reģistratūra. Pie bla-kus galda sēdēja sporta biedrības *Vārpa* priekšsēdē-tājs Maigonis Pūliņš. Maigo-nis kļuva par izcilu vieglat-lētu, daudzcīņnieku.

Tā kā aldiņa bija maza, tad papildus strādāju par fizikul-tūras skolotāju Vidales as-tonģadīgajā skolā. Divreiz nedēļā braucu turp un atpa-

ba gaitas Dundagā aprāvās. Sāku strādāt Zūrās, viengadīgajā meha-nizācijas skolā par fizikultūras sko-lotāju. Cik nu daudz vienā gadā jauniesus, nākamos traktoristus, varēja sagatavot, tomēr vairākus gadus rajona *Vārpa* spartakiādē mūsu audzēkņi ieņēma pirmās vie-tas šaušanā. Pats arī biju aizrāvis ar šo sporta veidu. Ar kolēģi pa va-kariem, gulēdami gultās, ar mazka-librēm šāvām mušas. Beigās griesti vienos caurumos. Ienāk pār-valdnieks un brīnās — kas tad tas? Mēs raustām plecus.

Vēlāk, jau Dundagas laikā, daudz trenējamies MRS šautuvē. Toreiz pie mums Talsos strādāja ievēro-jams treneris Antons Kivlenieks, kas bija sagatavojis pasaules čempi-oni Baibu Berklavu-Zariņu.

Zūrās iepazīnos ar savu nākamo dzīvesbiedri Ritu, 1958. gada pava-sār apprecējāmies. Sešdesmito ga-du pašā sākumā atgriezos Dundagā un sāku strādāt vidusskolā par fizikultūras skolotāju. Tā 31 gadu — līdz pensijai 1992. gadā. Sešdesmito gadu sākumā dažus gadus pasnie-dzu arī militāro mācību.

— Kā notika mācības, vai latvis-ki?

— It kā vajadzēja krieviski... Mums te vienmēr bijusi ļoti latviska vide. Militāros terminus jau minēju krieviski. Jā, bet no ierindas skatēm bija arī savs labums. Ie-mācīja soļot, stāju.

— Ir tādi uzskati, ka ilgāk par pieciem sešiem gadiem vienā darbavietā nevajadzētu strādāt. Jums Dundagas vidusskolā pagāja trīs gadu des-miti.

— Es nepiekrītu tam, ka ik pa laikam jāmaina darbs. Daži gadi jau paiet, lai jaunā vietā iejustos. Un kas citā būs la-bāks?

— Kā 30 gadus mainījusies bērnu un jauniešu fiziskā sagatavotība, attiek-sme?

— Nevaru teikt, ka

ļoti pasliktinājusies. Tagad gan grū-ti spriest, jo pats vairs nestrādāju. Taisnība, laikmets ir cits un pat lai-ka apstākļi ir citi. Ziemu vairs nav, slēpošanas — arī. Kādreiz ļoti slēpo-jām, visas klases. Priecājāmies par vienkāršākajām koka slēpēm! Mūs-dienās daudzi ne reizes nav uz slē-pēm nostājušies. Ja tagad mazs sniedzīgs uzsnieg, tad vienīgas slie-des redz uz mazdārziņiem.

Agrāk jaunieši vairāk norūdījās lauku darbos — pirmskara gados un vēl kolhozu laikos. Ganos visi pui-ks karīņus spēlēja, bunkurus raka. Vēlāk cilāja smagās siena ķīpas, da-rīja pat pārāk smagus darbus. Ta-gad par daudz sēž pie datora.

— Vai ienāk arī kaut kas būtiski jauns, piemēram, nūjošana?

— To ierosina skolā ieviest, bet es uzskatu, ka skolēniem to neva-jag. Tā noder manos gados. Cik no-protu, nūjošana cēlusies no kalnā kāpšanas, jo trīs atbalsta punkti ir labāk nekā viens. Skolā vajag daudz dinamiskāku sporta nodarbību. Vi-dusskolā tām jābūt tādām, ka pēc tām puišiem sviedri no pieres

Nobeigums 4. lpp.

Decembrī

- 11. XII plkst. 10.00 Donoru diena
- 12. XII plkst. 17.00
Lielās egles iedegšana pie vidusskolas
- 13. XII plkst. 13.00
Ziemassvētku izstādes atklāšana
- 21. XII plkst. 14.00
Ziemassvētku ieskaņas koncerts
- No 15. XII līdz 19. XII
Ziemassvētku pasākumi bērnodārzā
- 19. XII Ziemassvētku pasākums vidusskolā
- 19. XII Ziemassvētku pasākums invalīdiem
- 22. XII plkst. 10.00 un 13.00
Ziemassvētku eglīte pagasta bērniem
- 31. XII plkst. 24.00 Svētku salūts un ap-sveikums Jaunajā gadā pie pils
- 1. I plkst. 00.29 Jaungada balle

Ko tie nospriež, tas paliek

Pagasta padomē 27. oktobrī

► Investīciju piesaiste

Nolēma piedalīties šādos Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku atbalsta pasākumos.

Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem ar projektu Dundagas pagasta sporta būvju rekonstrukcija par Ls 117 991,40 un garantēt tam līdzekļus: Ls 42 991,40 no pašvaldības budžeta un Ls 75 000 no Valsts kases aizņēmuma (izņemšana 2009. g. IX, atmaksa, sākot ar 2009. g. XII).

Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana ar pieteikumu Kubalu skolas – muzeja jaunu krājuma un ekspozīciju telpu izveidei un labiekārtošanai, jo akreditēts pašvaldības muzejs, kam krājumā ir ar lauksaimniecību, mežsaimniecību un pārstrādi saistīti eksponāti, var pretendēt uz Ls 140 000 atbalstu.

► Kubalu skola – muzejs

Apstiprināja Kubalu skolas – muzeja misijas jauno redakciju – uzturēt un saglabāt Kubalu skolas sētu un apkārtnē vidi atbilstoši tās vēsturiskajai nozīmei un lietojumam: saglabāt lauku skolas memoriālo vērtību; parādīt vietējam apvidum raksturīgos lauksaimniecības, mežsaimniecības un amatniecības priekšmetus un nodarbes lauku sē-

tā; attīstīt novadpētniecības darbu apvidū, ko nosaka Dundagas pagasta vēsturiskās robežas.

Precizēja arī citus muzeja politikas punktus.

► Budžeta precizēšana

Finanšu speciāliste Zinta Eizenberga informēja, ka nebūs iespējams apmierināt visus izdevumus, ko bija paredzēts maksāt no cirsmas izsoles ieņēmumiem. Cirsmu nebūs iespējams pārdot par plānotajiem Ls 28 000, bet gan par aptuveni trīs reizes mazāku cenu.

Ir atrasts malkas iepirkuma pārtēriņš bērnu dārzam. Inventarizējot malkas laukumus, secināja, ka faktiskais daudzums atbilst dokumentos rakstītajam, bet malka ir iepirkta vairāk nekā paredzēts šī gada budžetā un vairāk nekā nepieciešams. Malka, kas ir atvesta pirmā, laukumā uzglabājoties ilgāku laiku, ir sākusi bojāties. Ir pievesti visi pēc līguma noligtie 20000 m³ malkas līdz pat 2009. gada maijam, jo īpašs piegādes grafiks līgumā nav noteikts. Vēl tikai atlicis samaksāt vienu Ls 3000 rēķinu par malku.

Nolēma malkas iegādes Ls 3000 rēķinu samaksāt no rezerves fonda līdzekļiem. Uzdeva sagatavot precīzus aprēķinus katrā iestādē un

struktūrvienībā uzstādītajam apkures katlam, ņemot vērā ēkas siltumizolāciju un laika apstākļus. Noteica, ka nākamgad malkas iegāde ir jāplāno nevis pa struktūrvienībām, bet gan ēkai kopumā. Līdz 2008. gada beigām malku pašvaldības vajadzībām vairs neiepirks.

Apstiprināja noteikumus Nr. 15 Par Dundagas pagasta padomes 2008. gada budžeta precizēšanu.

► Cirsmas izsole

Nolēma pārdot izsolē īpašuma Anšī cirsmu (1,9 ha), nosakot sākcenu Ls 9800.

► Grāmatas izdošana

Pēc Kolka pagasta iedzīvotājas Baibas Šuvcānes aicinājuma nolēma atbalstīt kultūrmantojuma saglabāšanas projekta – grāmatas *Senais lībiešu ciems Kolka* izdošanu un 2009. gada budžetā tam plānot Ls 1000.

► Pirmpirkuma tiesības

Atteicās no pirmpirkuma tiesībām uz nekustamiem īpašumiem *Beitiķi* (27,2578 ha), *Jaundaugas* (6,85 ha), *Dambji* (15,40 ha), *Liepuliči* (26,80 ha) un *Pērkoņi* (21,00 ha).

► Maznodrošinātā statuss

Noteica, ka Dundagas pagastā ģimene (persona) atzīstama par maznodrošinātu, ja tās ienākumi uz katru ģimenes locekli pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz 50 % no attiecīgā gada 1. janvārī spēkā esošās minimālās darba algas valstī un tā atbilst Dundagas pagasta pado-

mes 26.05.2008. saistošo noteikumu Nr. 11 Par sociālo palīdzību Dundagas pagasta iedzīvotājiem prasībām.

► Sociālās palīdzības darbs

Nolēma no 2009. gada 1. janvāra no Veselības un sociālās palīdzības centra (VSPC) atdalīt Sociālo dienestu un izveidot to par atsevišķu pašvaldības struktūrvienību.

► Sociālais dienests

Nolēma sociālo dienestu veidot no četrām amata vietām – vadītājs un 3 sociālie darbinieki, kā arī apstiprināt amatu aprakstus dienesta vadītājam, sociālajam darbiniekam, sociālajam aprūpētājam un sociālajam darbiniekam darbam ar ģimenēm un bērniem.

Nolēma 2009. gadā pašvaldībai iegādāties transportu, ko varētu izmantot mazās struktūrvienības, kam nav sava transporta.

► Dzīvokļu jautājumi

Nolēma piešķirt vienu dzīvokli Sabdagu *Dobējos*. Atļāva īrnieciņai no pašreiz īrētā vienistabas dzīvokļa pārcelties uz divistabu dzīvokli. Šo vienistabas dzīvokli nolēma izīrēt nākamajai gaidītājai dzīvokļu piešķiršanas rindā. Visus 3 īres līgumus slēdza uz vienu gadu. Vienu lūdzēju uzņēma dzīvokļu piešķiršanas rindā. Viena lūguma izskatīšanu atlika uz novembra sēdi.

► Ētikas kodekss

Pieņēma Dundagas pašvaldības ētikas kodeksu. Noteica, ka tā nor-

mas ir attiecināmas gan uz deputātiem, gan uz visiem administrācijas darbiniekiem.

► Izglītības programmas

Apstiprināja sagatavotos grozījumus Dundagas vidusskolas izglītības programmās.

► Saistošie noteikumi

Pieņēma grozījumus saistošajos noteikumos *Par pabalstiem Dundagas pagasta iedzīvotājiem, neizvērtējot ģimenes (personas) materiālo stāvokli, Par sociālo palīdzību Dundagas pagasta iedzīvotājiem un Par sociālo aprūpi mājās*.

► Sabiedriskā apspriešana

SIA Talce bija sagatavojuši novērtējuma ziņojumu par smilts un smilts-grants materiāla atradnes *Jaunkalni* paplašināšanas un turpmākās ieguves ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām. Interesenti ar materiāliem varēja iepazīties Dundagas pagasta Attīstības nodaļā, Slīteres nacionālā parka administrācijā un SIA *Vides konsultāciju birojs* telpās no 19.09.2008. līdz 21.10.2008.

Savu attieksmi neviens pagasta iedzīvotājs nav vēlējis izteikt. Neviens iebilduma par smilts un smilts-grants materiāla atradnes paplašināšanu nav, un padome apstiprināja sabiedriskās apspriešanas rezultātus.

Protokolu pārliķoja Aivars Miška

Dari kā citi, dari vēl labāk

Dānija: sadarbība turpinās

Pēc Dānijā notikušās administratīvi teritoriālās reformas mums labi zināmā Skovbo apvienojusies ar Kēgi (*Køge*). Arī lielā Kēges pašvaldība (apmēram 56 000 iedzīvotāju) nolēmusi ar mums draudzēties un sadarboties. Oktobra beigās divas dienas dāņu zemē viesojās Dundagas pašvaldības delegācija pagasta padomes priekšsēdētāja vadībā. Piedāvājam mūsējo pārdomas.

Austris Kristapsons, pagasta padomes priekšsēdētājs:

— No 21. līdz 24. oktobrim pēc Kēges komūnas vadītājas Marijas Stērkes (*Stærke*) ielūguma ieradāmies jaunizveidotajā Kēges komūnā. Jau Kopenhāgenas lidostā mūs laipni sagaidīja Kēges sabiedrisko attiecību speciālists Miksels Mojen-

pozitīvo, tā par negatīvo gan reformas laikā, gan pēc apvienošanās. Otrkārt, gribējām saskaņot sadraudzības līgumu, jo iepriekšējais bija noslēgts 1996. gadā pavasarī ar Skovbo komūnu, tātad pārstājis darboties.

Iepriekšējā sadarbība bija ļoti labvēlīga un izdevīga gan politiskā, gan izglītības un kultūras jomā. Lai gan iedzīvotāju skaitā un teritorijā ļoti atšķiramies — Kēges komūnā ir reizes desmit vairāk iedzīvotāju nekā būs mūsu novads, savukārt teritorijas attiecība ir 256 km² pret mūsu 676 km² —, kopīgais ir tas, ka apvienojoties Skovbo bija krietni mazāka pašvaldība par Kēgi, līdzīgi kā mūsu gadījumā Kolka un Dundaga.

Būtu labi, ja Skovbo un Kēges apvienošanās mēs spētu izmantot kā mācību, iespēju izvairīties no viņu kļūdām, lai paši nepieļautu savas, vēlāk grūti labojamas. Dānijā refor-

ma notika atklāti un godīgi. Pie mums reformu vairāk var uzskatīt par politiskām cīņām. Skovbo un Kēges politiķi jau iepriekš bija pārsprieduši, lai pēc apvienošanās Skovbo nekļūtu par Kēges provinci, lai vēlēšanās vienlīdz būtu pārstāvēti abu komūnu deputāti.

Dānijā reforma sākās 2004. gada 31. decembrī un beidzās 2007. gada 1. janvārī. Lai īstenotu apvienošanās, veselu gadu darba grupā no katras komūnas darbojās pa 7 cilvēkiem. No 2006. gada vienlaikus strādāja trīs padomes — Kēges, Skovbo un jaunizveidotā pārejas laika padome. Tas vien norāda, cik nopietni viņi uztvēra pašvaldību apvienošanu, katrā ziņā, mazāk domājot par ieņemamajiem amatiem un partiju interesēm, vairāk par to, lai reformā neciestu iedzīvotāji un uzņēmējdarbība. Reizē dāņu politiķi rūpējās, lai uzlabotu pakalpojumu kvalitāti. 2006. gadā viņi noturēja 64 padomes sēdes. Mēs gadā pirms apvienošanās esam sasaukusi 13 padomes sēdes. Es nenosodu, bet nesaprotu mūsu revolucionārus un to iedvesmotāju rīcību mūsu novada veidošanā. Kēges komūnā ievēlāti 27 deputāti no 7 partijām. Tas zināmā mērā sadrumstalo un sarežģī padomes darbu, lēmumu pieņemšanu. Arī Dānijā pašvaldību vēlēšanas notiek pēc partiju listēm, tikai viņiem ievēlēšanas barjera ir 2%, nevis 5% kā mums.

Kēgē jutāmies patiesi gaidīti. Televīzija un prese pievērsa uzmanību. Man bija jāsniedz intervija avīzei par iespējamām skolas reformām Dundagas novadā, kā arī jāsalīdzina Kēges un Dundagas skolas. Televīzijā arī paudu savus iespaidus par izmaiņām Kēges komūnā pēc reformas, kā arī par reformas uzsāktām darbībām Dundagas novadā.

Noslēgumā pagasta vārdā uzaicināju Kēges komūnas delegāciju apmeklēt Dundagu nākamā gada maijā, lai parakstītu jauno sadarbības līgumu. Dāņi mūsu uzaicinājumu pieņēma.

Nobeigumā gribu izteikt pateicību dundadzniekiem par sagatavotajām dāvanām, kas iepriecināja dāņu draugus: Mākslas un mūzikas skolas par skaistajām gleznām un Alfai Auziņai un Māju darbiniekiem par jaukajiem, smaržīgajiem ziediem. Paldies visiem, kas bija kopā

zemes, lai to tālāk pārdotu uzņēmējiem: lūk, piedāvājums, nāciet pie mums, izmantojiet ģeogrāfisko stāvokli, ražojiet, tirgojieties! Dāņu pašvaldības uzņēmums arī iepērk zemi — tādu, ko izrok būvbedrēs, — pārbauda to, vajadzības gadījumā attīra un pārdod tiem, kam nepie-

• Kanalizācijas lūkas vāks ar Skovbo ģerboni sēžu zālē, lai deputāti neaizmirst par ikdienas lietām. Vai Dundagā nevarētu ko līdzīgu?

ar mums Dānijā!

Guntis Kārklevāls, Nekustamo īpašumu nodaļas vadītājs:

— Kēges pilsēta atrodas trīs ceļu krustpunktā, — tie ved uz Vāciju, Zviedriju un Dānijas iekšzemi, — tādēļ uzņēmēji to izmanto kā loģistikas centru. Loģistika ir izejvielu, materiālu, gatavās produkcijas, pakalpojumu un informācijas plānošana, izpilde un kontrole no rašanās vietas līdz patērētājam. Loģistika ir ap 3000 nodarbināto, kas ļoti svarīgi arī Kēgei pasaules tautsaimniecībā grūtajos apstākļos. Preču sadales un pārsūtīšanas nozarē rod darbavietas arī tie, kas citur tās zaudējuši. Dāņi uzsvēra, ka bezdarbs viņiem nepārsniedz 3 procentus.

Kā nekustamo īpašumu apsaimniekotājam man bija interesanti uzzināt, ka vietējā pašvaldība iepērk

ciešams.

Vēl cits piemērs. Mums jūras tuvumā neļauj darīt. Toties Kēges pašvaldība jau iesākusi jūrā izbūvēt ostu — 250 ha norobežoti ar divām pāļu rindām, pa starpu iebērtā tīra smilts, vides pārbaudītājiem nekādu iebildumu. Veco ostu piedāvās uzņēmējiem. Taisnība, redzot pašreizējo ostu no skatu torņa, tajā notiekošais likās atpaliekam no Ventspils ostas darbības. Taču dāņiem ir iestrādes nākotnei.

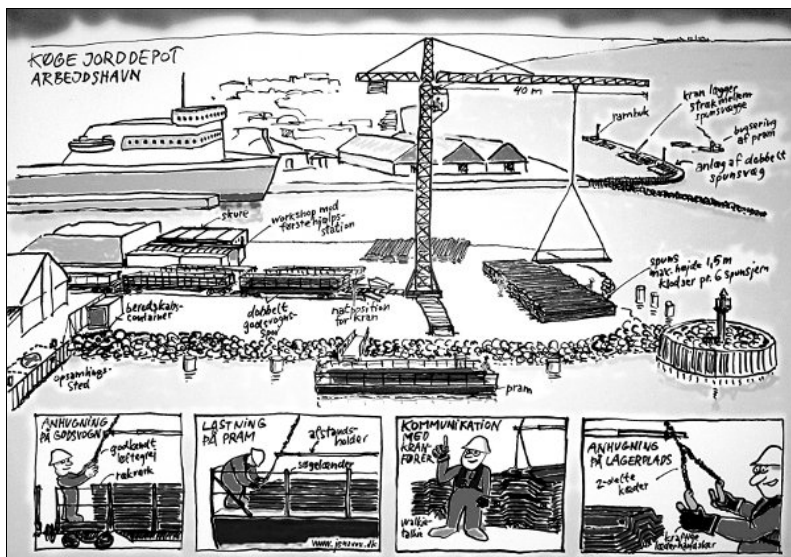
Tātad dāņu pašvaldība daudz dara, lai rosinātu un piesaistītu uzņēmējus, kas savukārt dod nodokļu ieņēmumus. Salīdzinājumam — mums diemžēl dižu pamudinājuma sviru nav, mums arī daudz grūtāk ierakstīt zemes grāmatā pašvaldībai piekritošas zemes.

Kēges pilsētā atrodas arī Dānijas ievērojamākā lielveikala *Neto* tīkla lielākā noliktava, kā arī valsts lielā-

• Kēges komūnas vadītāja Marija Stērke ar dundadznieku ciemakuli — mūsu Mākslas un mūzikas skolas audzēkņu zīmējumu.

sens (*Mogensen*) ar kundzi. Mūsu brauciena galvenais mērķis bija uzzināt par Skovbo un Kēges komūnu apvienošanās, pēc iespējas kā par

• Tā dāņi sāk plānot ostu

kā grāmatu tirdzniecības bāze.

Likās mazliet dīvaini, ka dāņi, kuriem klimats nav siltāks kā mums, šķita visai bezrūpīgi ēku siltināšanas un vispār energotaupības ziņā. Varbūt tāpēc, ka viņiem jūrā ir gāzes atradnes.

Pilsētas kanalizācijas ūdeņu attīrīšanas stacijā drusku rožu smaržu jutu. Varbūt vējš tā bija iegriezies... Protams, viss ir datorizēts, pilsētas kanalizācijas tīklu uzrauga 18 operatori. Nekādu Ameriku dāņi nav izdomājuši, tikai apjoms ir lielāks. Komunālais uzņēmums ir pašvaldības struktūrvienība.

Lielie uzņēmumi paši attīra savus notekūdeņus, un attīrītie ūdeņi saplūst centrālajā attīrīšanas stacijā, no kurienes tos pa cauruli ieplūdinā 2 kilometrus tālāk jūrā. Pats no krāna pamēģināju dzeramo ūdeni. Nebija ne vainas.

Dziļu iespaidu atstāja sociālā aprūpe. Deputāti sociālo lietu komitejā novērtē, vai cilvēkam jāpalīdz, un plāno darbību, bet palīdzību sniedz citi. Mums tas viss ir vienā maisā. Dāņi sasnieguši tādu līmeni, ka sociālie darbinieki mēdz aizbraukt vienkārši aprunāties, morāli atbalstīt arī tādus vientuļos pensionārus, kas paši spēj ar visu tikt galā. Apmeklējam veco ļaužu mītni. Daļa tur dzīvo pastāvīgi, daļa ierodas uz laiku. Vienā ēkas spārnā pensionāri var atnākt, lai pasēdētu, aprunātos ar citiem, iedzertu tēju vai kafiju, uzspēlētu galda spēles vai vingrinātos trenažieros, — turpat instruktori gatavi ierādīt vingrojumus. Ierodas arī cilvēki, kam bijušas smadzeņu traumas, insults, sirds slimības, un dažas stundas veic vienkāršus darbus, piemēram, līmē etiķetes vai rušīnās pa siltumnīcu, audzējot puķes un tomātus. Acīmredzot ir noslēgti līgumi ar uzņēmējiem. Mums ekskursiju vadīja invalīdi, viens no viņiem ratiņkrēslā. Jāpiebilst, ka Dānijā uz 100 iedzīvotāju, kas vecāki par 65 gadiem, ir 1,3 vietas pansionātos.

Izglītības jomā mēs cits no cita varētu mācīties. Dāņi nupat secinājuši, ka svarīgas ir... siltās pusdienas. Tikai no 2010. gada visos bērnodrāzos obligāts būs siltais ēdiens. Pašu dāņu pētījumi liecina, ka turpat trešdaļai septiņgadīgo bērnu ir liekais svars.

Mums visām bērnodrāza audzinātājām jābūt ar augstāko izglītību. Dānijā šī prasība ir pielaidīgāka — 6 no 10 pedagogiem jābūt ar augstāko izglītību. Viņi arī nepārspilē ar pārbaudēm — tas, kā skolā īsteno izglītības programmu, ir katras mācību iestādes un pašu skolotāju ziņā. Ja viss ir kārtībā un sekmes labas, tad ar kontroli netraucē.

Redzējām labiekārtotu mūzikas kabinetu ar iespaidīgu aparatūru un tādu pašu mūsdienīgu darbma-

cības kabinetu ar lieliskiem darbarīkiem un darbagaldiem.

Vēl viens vērojums. Iepriekš Dānijā, Roskildē, biju pirms 12 gadiem. Tagad pamanīju, ka ievērojami pieaudzis viesstrādnieku, īpaši aziātu skaits. Esot pat rajons, kur šie cilvēki dzīvojot, bet par to dāņi nemēdz runāt.

Kopumā par dāņiem palika ļoti labs iespaids. Viņi ir patiesi labvēlīgi ļaudis, kas prot arī pasmieties par sevi un pakert uz zoba citus. Kēges komūnu tagad vada 29 gadus veca vēsturniece. Prieks, ka iedzīvotāju skaita ziņā vairāk nekā desmitreiz lielāka pašvaldība mums piedāvā draudzību un sadarbību. Bet galvenais secinājums: sevi iespējams novērtēt, salīdzinot ar citiem. Un mēs nūdien nedzīvojam Sūnu ciemā.

Andris Kojro, izpilddirektors:

— Dānijā un Kēgē viesojos jau sesto reizi. No dāņiem var pamācīties, kā veidot attīstības plānus —

• Bērnodrāza vadītājas izrāda ratiņu novietni silītes grupā.

ilgam laikam, līdz 2018. un pat līdz 2027. gadam, turklāt novietojot tos uz lielām planšetēm. Tur, kur noris lieli darbi, tos atspoguļo gan mākslinieka zīmējumi, gan fotogrāfijas. Dāņi secinājuši, ka iedzīvotāji tā vislabāk uztver ziņas.

Divtūkstoš sesto, reformu gadu, dāņi lāgā negrib atcerēties. Tas bijis grūts. Kaut vai daži piemēri. Reizē darbojoties 3 padomēs — Kēges, Skovbo un jaunizveidotajai —, lai pieņemtu kādu lēmumu, tas bijis jāsaskaņo ar visām trim. Cits gadījums. Kad Skovbo iedzīvotājiem stāstīts, ka vietējā bibliotēka darbu neturpinās, šis speciālists ir izsvilpts. Varam iedomāties, kā būtu, ja kaut kas līdzīgs notiktu pie mums. Tādas pārmaiņas cilvēki visur uztvert vienādi sāpīgi.

Dāņi rādīja savu visjaunāko bērnodrāzu. Pašvaldība prasījusi, ko īpašu tajā gribot, un atbilde skanējusi — peldbaseinu. Uzņēmētais atgādina prāvāku vannu, kurā var pa-

plunčāties, papildēt gan ne. Toties ļoti labi aprīkota ir darbinieku atpūtas telpa. Nākotnē mums derētu padomāt par kaut ko līdzīgu.

Uz tādām pašām domām vedināja vērojumi sociālajā aprūpē. Dāņi prot nodarbināt cilvēkus ar īpašām vajadzībām. Mēs savus pat īsti neesam apzinājuši. Tādu netrūkst, tikai katrs dzīvo savās mājās.

Ar saimnieka aci vēroju, kā sapostas ielas, ietves, laukumi. Tur tik ļoti neuztraucas par vēja notrauktām lapām, — lai tās kādu dienu paguļ. Tikpat kā neredzējām atkritumu urnas. Vai bailēs no spridzekļiem, vai varbūt tik apzinīga sabiedrība, ka neviens neko nemet zemē?

• Ostas paplašināšana.

Tomēr ne, atkritumi rodas un turpat ceļmalās vien sakrājas. Ieraugāma arī dažāda laba noplukusi māja un mazāk saposta vieta.

Attīrīšanas iekārtās pamanījām tekam arī kādu izteikti brūnu šķidrumu. Mums teica, ka tas plūstot no pārtikas piedevu rūpnīcas un

ņemot, pārāk neaizrautos ar vīzījām, bet atcerētos ikdienas vajadzības. Pašvaldības galva mūs pavadīja pastaigā pa pilsētu, kad gājām uz Skiču muzeju, kur glabājas visu dāņu mākslinieku darbu skices. Līdzīgs muzejs esot vienīgi Zviedrijā.

Iestādē, kurā dienas pavada daudz gados jaunu, bet slimu cilvēku ar dažādiem smadzeņu darbības traucējumiem, jautājām darbiniecei par izjūtām, strādājot šādā vietā. Viņa atbildēja, ka darbs patīkot, jo katru rītu gaida cilvēki, kuriem vajag rūpju un mīlestības, kuri nekautrējas pateikt: «Tu esi tik skaista un mīla, mēs tevi gaidījām!»

Viesojāmies 2 pamatskolās, kas

bērnodrāziem. Vadītāja stāstīja, kā bērnus sagatavo skolai, kā kopā ar vecākiem izpilda anketu par to, kas bērnam vislabāk padodas. Visiem pedagogiem reizi gadā ir jāmacās pirmās palīdzības kurss. Vadītāja stāstīja, ka šajā bērnodrāzā atļauta tikai veselīga pārtika, arī cienastam.

Pēdējā vakarā bijām uzaicināti oficiālās vakariņās pie Marijas Stērkes. Abi pašvaldību vadītāji teica runas. Lai arī Kēges pašvaldībai ir vairāki sadarbības partneri, varēja just Stērkes kundzes simpātijas pret mums un vēlmi sadarbīties.

Paldies dāņiem par viesmīlību, atklātību un ļoti laipno uzņemšanu!

Smaida Šnikvalde, Kultūras centra vadītāja:

— Jebkurš brauciens dod iespājus. Lai arī mūsu maršrutā kultūras objekti nebija iekļauti, tomēr sarunās zināms priekšstats par Dānijas kultūras dzīvi radās. Tā vairāk ir dažādu biedrību pārziņā, to ierosme ir rīkot koncertus un pasākumus. Pašvaldība finansē liela mēroga svētkus.

Dānijā nav populāri tautas deju kolektīvi, kori un citas pašdarbības izpausmes. Mēs varam lepoties un priecāties par savu mantojumu, ko esam pratuši saglabāt, daudzinaut un kas pašiem ir tik nozīmīgs.

Visdziļāk mani ietekmēja dāņu cieņa un rūpes par veciem ļaudīm un invalīdiem. Cilvēki jutās tik apmierināti, smaidīgi, ka varējām viņus tikai apskaut. Arī centrā cilvēkiem ar kustības un garīgās attīstības traucējumiem redzējām, ar kādu prieku un atbildību viņi veic darbus, ko viņiem piedāvā, ar kādu lepnumu mums visu izrādīja. Šie cilvēki jūtas starp savējiem, jūtas vajadzīgi.

Cik daudz mums vēl jāstrādā, lai sasniegtu tādu pakāpi! Bet, redzot, ka mūsu pagastā par sociālajiem jautājumiem domā arvien vairāk, ceru, ka arī Dundagā drīz varēsim piedāvāt vecajiem cilvēkiem iespējas darboties, atpūsties vai vienkārši būt kopā.

Ļoti patika nesen atvērtais bērnodrāzs, kurā ir arī silīte zīdaiņiem. Viss ļoti vienkārši, ērti, mājīgi, dārzīņš apgādāts ar ratiņiem, lai zīdaiņus varētu izstumt laukā. Bērnodrāzs sāk darbu jau sešos rītā, jo daudz vecāku brauc uz darbu tālu no dzīvesvietas.

Ļoti patika jaunās Kēges pašvaldības vadītāja — vienkārša, pārliecinoša, laipna. Mēs izteicām savus priekšlikumus sadarbībai kultūras jomā, atstājām arī Mākslas un mū-

• Ceļā uz skolu.

rakstīts skolēna vārds un dzimšanas datums. Kad kādam bērnam ir dzimšanas diena, uz viņa sola visu dienu ir valsts karodziņš.

Viesojāmies vienā no pagasta 53

zikas skolas adresi. Dāņi tam piekrita, bet tālāk jau jāstrādā.

Viedokļus apkopoja Alnis Auziņš
Andra Kojro foto

Mūžs sportā

Turpinājums no 1. lpp.

jānoslauka! Izturība, spēks jātrenē. Fizikultūra vismaz stundu dienā, visās klasēs, tas būtu normāli. Mana mazmeita, ja netiek ārā, skrien pa istabu no viena gala uz otru. Organisms to prasa, tas nav nekas izdomāts! Ar nūjām tikai sabakstīs cits citu.

— **Pēckara gados Dundagas diķī bija peldētava, bet vēlāk peldēšana panīka.**

— Tā ir. Peldēšana jau manā laikā iznīka. Rīkojām īpašus braucienus uz peldvietām, bet gandrīz neviens neieradās. Reiz kādu meiteni paņēmām uz sacensībām. Viņas māsa ļoti labi peldēja. Aizbraucam, bet mūsu meitene teic, ka viņai bail lekt no paaugstinājuma ūdenī, vai nevarot startēt no baseina. Tiesneši atļauj. Iizrādās, ka mūsu meitene nemaz neprot peldēt, iet pa baseinu ar kājām! Tādu izgāšanos!

Tajos laikos bija jākārto tā saucamās GDA (Gatavs darbam un aizsardzībai) normas. Tur ietilpa dažādi sporta veidi. Tā arī visiem savējiem dokumentos ierakstīju: normas izpildījis, izņemot peldēšanu.

— **Kāpēc volejbols kļuva par Dundagas sporta vizītkarti?**

— Darbs, attiecīga ievirze un sakritība. Pēc kara jaunieši mūsu pusē aizrāvās ar volejbolu. Fizikultūras skolotājs Ernests Kajaks ņēma lietu savās rokās. Viņa trenētās sievietes

komandas Vārpas čempionātos ieņēma pirmās vietas. Sešdesmitajos gados pie mums izveidojās rajona sporta skolas filiāle. No rajona piedāvāja sporta veidu izvēli: volejbolu, mākslas vingrošanu vai futbolu. Mākslas vingrošana saistās ar īpašu specifiku, tur klāt nāk mūzika. Futbols Kurzemē nekad nav sitis augstu vilni, izņemot Liepāju. Volejbolā jau bija gan iestrādes, gan panākumi. Skolotāji ir mainījušies, skolēni tāpat, bet sekmes ir visu laiku. Savulaik par Latvijas čempionēm kļuva manis trenētās jaunākās grupas meitenes. Godalgotās vietās ierindojamies ne reizi vien.

— **Ja jums lūgtu nosaukt visu laiku labāko sportistu trijnieku no Dundagas, kāds tas būtu?**

— Pirmais ir desmitcīņnieks Maigonis Pūliņš. Viņa sasniegumi, kas turklāt gūti ļoti pieticīgos treniņu apstākļos, Maigoni liek uzskatīt par labāko. Apbrīnojama ir arī viņa sportista un trenera ilggadība.

Otrajā vietā es lieku Salvi Cielavu, bijušo Latvijas izlases dalībnieku volejbolā, kas joprojām sekmīgi spēlē Somijā. Trešā vieta pienāktos manai klases biedrenei Aina Dzintarei-Pūliņai. Aina nav tik daudz sasniegumu jaunībā, toties viņa vairākkārt ierindojusies pirmajā trijniekā Eiropas un pasaules senioru čempionātos. Gribu minēt arī savu audzēkni Valdi Celu, kas tagad dzīvo Ventspilī. Viņš guvis teicamus panākumus Eiropas senioru sacensībās daudzciņā. Sports un sasniegu-

mi tajā saistās ne tikai ar jaunību, bet gan ar visu mūžu.

— **Vēl samērā nesen vadījāt pagasta sporta dzīvi. Kā vērtējat šos dažus gadus un kā — pašreiz notiekošo?**

— Pats vairs neesmu sporta organizators... Manuprāt, tāds noteikti ir vajadzīgs. Citādi tāda lāpšanās

mu sporta attīstībā rajonā. Vienu vakaru man atnesa apbalvojumu — sudraba plāksnīti. Kāpēc pats pēc tās neesot ieradies? Tāpēc, ka neviens iepriekš nebija pateicis.

— **Un sporta halles iecere?**

— Tā ir atbalstāma. Te tomēr ir centrs, kur pulcējas vietējie jaunieši, turklāt daba un jūras tuvums

• **Edvīns: «Te esmu redzams ar sievu Ritu un meitām Sandru, Ingunu un Dainu 80. gados. Tagad man ir arī seši mazbērni un četri mazmazbērni».**

vien iznāk. Es iesāku strādāt tad, kad šāds speciālists nebija bijis. Tāpēc arī rajona sacensībās Dundagai bija veicies viduvēji. Manā laikā aizkluvām līdz otrajai vietai kopvērtējumā. Diemžēl pietrūka pagasta vadības atbalsta.

2006. gadā Talsu rajona vadība mani apbalvoja par mūža ieguldīju-

muudinātu pie mums atbraukt cieņpus, — te ļoti labi var rīkot nometnes. Kādreiz gribēju izcīnīt vidusskolai stadionu ar labu mākslīgo segumu, lai rīkotu kārtīgas sacensības. Toreiz pietrūka naudas.

— **Kā vēl veicināt ikdienas sportu un aptvert pēc iespējas vairāk iedzīvotājus?**

• **Galvenais laureāts — Edvīns Klēvers.**

stīsim.

V. Kamara, saņemot atzinību, sacīja, cik maz izdarījusi. Ticu, ka tas ir patiesi teikts, es Vairu saprotu. Bet G. Abaja atzinās, ka pēc 20 ga-

diem Dundagā te jūtoties pa īstam mājās. Un arī Guntu es saprotu, lai gan nodzīvojis šie nieka 7 gadus. Svētku noskaņu mazliet izbojāja apskaņošanas ķibeles. Cerams, ka nākotnē tās izdosies novērst.

...un Rīgā

Kā valsts svētkos bija galvaspilsētā?

Labu nopietnās mūzikas koncertu piedāvāja Jēkaba katedrāle un Doma baznīca. Tikai Jēkaba katedrālē visi varēja brīvi iet un nākt, toties Domā vajadzēja gaidīt kārtējā priekšnesuma sākumu. Ja esi 2 minūtes nokavējis, tad 18 minūtes gaidi. Tā!

Vēja brāzmas netraucēja saklausīt koru dziesmas pie Brīvības pieminekļa aizrautīgu diriģentu vadībā. Mēs tiešām dziedot mūžu nodzīvojam, un ar to esam neatkārtojami! Pilnai laimei mazliet pietrūka

— Laikmets ir cits. Kādreiz priecājamies par vienkāršākajām slēpēm, skrējām ar parastiem apaviem... Tagad piesaistīt jauniešus nav vienkārši.

Jādomā, kā uzrunāt atsevišķas ļaužu grupas, un gribas jau pēc iespējas daudzus. Kad strādāju par sporta organizatoru, pensionāru mačus lūkoju taisīt ar zināmu nenopietnību. No viņiem arī nedrīkstētu prasīt dalībmaksu. Iecienītajās *Sportiskākā uzņēmuma* sacensībās piedalās apmēram desmit komandu. Bet varētu būt divtik daudz! Taču katram ir savas intereses. Tā, piemēram, makšķernieku netrūkst, bet sacensībās negrib piedalīties.

— **Kā pensionārs pavadā laiku?**

— Min mīklas, grebj karotes, strādā dārziņā. *Ievlejš* jau ir atpūtas vieta. Kopju piecas bišu saimes. Pagājušā vasara pārāk laba dravniekiem nebija, bet mīnusus neesmu. Cukuru gandrīz nelietojam. Katru dienu divas ēdamkarotes jāapēd — vismaz. Sukā tik iekšā!

— **Vai televīzijā sporta pārraides paskatāties?**

— Jā. Man gan nav viena, īpaši tuva sporta veida, tāpēc skatos dažādus raidījumus, bet sevišķi tos, kur piedalās letiņi.

— **Vai pats arī vēl pasportojat?**

— Man drīz būs septiņdesmit septiņi gadi. Nu jau jebkura kustēšanās ir sportiska nodarbe. Pirms diviem gadiem vēl precīzi šāvu, tagad ne. Mušas vairs nespēj sašaut.

Alnis Auziņš

Lai līgo lepna dziesma!

Valsts svētkos Dundagā...

Jau 14. gadu valsts svētkos pulcējamies, lai kopīgi atskatītos uz tuvāku un tālāku pagātni, lai godinātu labākos.

Rīkotājiem tas nav viegls uzdevums. Tieši šo reizi īpaši gaida, tajā ir daudz nemainīgā, sākot ar himnu un beidzot ar pagasta pirmā laureāta Ernesta Ābola ierosināto *Nevis slinkojot uz pūstot*. Taisnība, kopš pagājušā gada pašā vakara izskaņā dziedam dundadznieka Jāņa Šultneņa *Šeit ir Latvija, šeit ir Dundaga*. Tāpēc acs un auss vispirms ziņkaroja, kas tomēr jauns 2008. gadā.

Man patika režisores Vairas Kamaras iecere izmantot itin kā 2 skatuves. Aiz balta šķidrauta, dziļumā, norisinājās paralēla darbība, papildinot priekšplānā notiekošo. Literatūrā ir jēdziens «noģiedamā runa». Te bija nojaušamā, aizplīvurotā darbība, kas ļāva veiksmīgi izspēlēt valsts vēstures notikumus, piemē-

ram, Latvijas proklamēšanu.

Priecājos, ka sakuplojis pagasta jauktais koris, apliecinot diriģentes Sandras Lielanses un dziedātāju aizrautīgu sadarbību. Nevarēja nemanīt mirdzumu jauno dejotāju acīs. Apbrīnojami, cik daudzveidīga ir krietna daļa pašdarbnieku — dzied, dejo, deklamē.

Visi godināmie ļaudis ir atzinību pelnījuši. Gan Edvīns Klēvers, Guntā Abaja, Rudīte Balķīte, Vaira Kamara, Velga Eizenberga, Evita Feldeņtāle un Jurgis Remess, gan *pieniņieki* un Mākslas un mūzikas skola, gan Alanda Pūliņa un Gundega Lapiņa, saņemot rajona pateicības. Par daudziem no viņiem esam rakstījuši *Dundadzniekā*, viņi ir arī mūsu autoru lokā, bet par daļu vēl rak-

Kad visa Latvija gavilē

Novembris. Gada tumšais mēnesis, sākumā ietīts veļu miglā, bet reizē ar Mārtiņu ķekatnieku dziesmām iededzies Latvijas zīmē, nu jau 17 gadus atgūtajā brīvībā. Sākot no 11. novembra, visi kopīgi svinējam valstij svarīgus svētkus. Šogad tiem īpaša nozīme — Latvijai 90. Tas bija jūtams arī tepat mūsu ciemā — Kolkā.

Svētku ieskaņā 14. XI vakarā Kolkas Tautas namā iedzīvotājus aicināja uz koncertu par godu Latvijas dzimšanas dienai. Pagasta padomes priekšsēdētāja Benita Ose pateicās visiem iedzīvotājiem, kas rūpējušies, lai mums visiem būtu vieglāka un gaišāka ikdiena, lai Kolkas vārds aizskanētu plašajā pasaulē. Talsu rajona padomes Pateicības rakstus svētkos saņēma Beneventa Ružāne un Rasma Sakne, bet ar Kolkas pagasta padomes Pateicības rakstiem un skaļiem aplausiem godināja

Viesturu Rērihu, Ilonu Onzuli, Ingu Pinkenu, Guntu Ginteri, Mārīti Zandbergu, Intu Antani un Kolkas futbola komandu. Kolciniekus svētkos sveikt ar labiem vārdiem bija ieradies arī Dundagas pagasta padomes deputāts Aldons Zumbergs. Šajā reizē klausītājiem bija sarūpēta īpaša dāvana — ar koncertprogrammu uzstājās Latvijas Nacionālās operas solisti Miervaldis Jenčs un Ingūna Kalniņa. Tautas nama zāli piepildīja pazīstamu latviešu un ārzemju komponistu dziesmu skaņas

latviešu, itāļu un spāņu valodā. Noslēgumā veidojām Gaismas ceļu uz jūru. To gan centās sabojāt vētra ar lietūs gāzēm, bet, spītējot laika apstākļiem, ceļš tomēr tapa. Pēc nopietnās mūzikas sekoja atpūtas vakars, kurā spēlēja grupa *Hameleoni*.

15. XI uz svētku koncertu un psihologa Kaspāra Bikšes lekciju bērņus, vecākus un pārējos iedzīvotājus aicināja Kolkas pamatskola. Īpašs pasākums izvērtās mazajiem 1.–4. klašu dejotājiem skolotāju Iloņas Jostiņas un Daces Tindenovskas vadībā, jo pirmā uzstāšanās nav joka lieta. Muzicēja Kolkas mūzikas skolas 2.–3. klašu ansamblis Inoras Sproģes vadībā, Viestura Rēriha pūtēju orķestris, par savu darbošanos skolā pastāstīja Zaļā komiteja, 1. klases skolēni skandēja dzejoli Latvijai. No skolas lībiešu interešu grupas un ansambļa *Laula* dziedātājiem

dzirdējām līvu valodu. K. Bikšes lekcijā katrs varēja atrast kaut vienu noderīgu atziņu, piemēram, par labvēlīgu attieksmi pret sevi pašu, savu darbu un valsti.

16. XI Evitas Ernštreites vadītais ciema jauktais koris un Dzintras Tauniņas vadītais koklētāju ansamblis devās uz Talsiem, lai kuplinātu Dziesmu svētku atskaņu koncerta dalībnieku pulku. Šajā reizē vēl kāds priecīgs brīdis — Talsu rajona padomes Goda rakstu saņēma Kolkas pagasta padomes izpilddirektors Ilmārs Gleglu.

18. XI Tautas namā uz koncertu *Mana dziesma Latvijai* aicināja ciema pašdarbības kolektīvi — ansambli *Laula* un *Sarma*, pūtēju orķestris, jauktais koris un mūzikas skolas dziedātāji un koklētāji. Par šo koncertu varam pateikties četrām «zelta mūzikas atslēdzinām» — Evi-

tai Ernštreitei, Dzintrai Tauniņai, Inorai Sproģei un Viesturam Rēriham. Mazo solistu — Kārļa Runča un Kates Valīnieces — dzidrās balss, kokļu skaņas, pensionāru ansambļa smeldzīgās un *Laulas* meiteņu lustīgās dziesmas, kora plašais skanējums un pūtēju orķestra brašie marši ļāva nojaust, cik mīla mums visiem ir Latvija, cik daudz esam gatavi atdot savai Tēvu zemei. Tomēr emocionāli vispiesātinātākais brīdis bija sadziedāšanās — dziedāja visi, un acis visiem mirdzēja tik gaiši! Šķiet, šajā brīdī jutāmies kā istos svētkos — mūsu Latvijas svētkos, un, ja mums izdotos nepazaudēt vējos un tumsā sirdīs iedegto mīlestības liesmiņu, tad viss būs kārtībā un mīlā Latvija pastāvēs mūžīgi mūžos!

Aiga Ūdre

Dundžiņi stāsta

Landmaņi laiku griežos

Mans tēvs, muižas kalēja dēls Kārlis Landmanis, dzimis 1904. gadā Dundagas muižas kalpu ģimenē. Viņš stāstīja, ka muižkalpu bērni tikuši ielūgti Dundagas pilī uz Ziemassvētkiem, kur pati cienmāte reiz manam tēvam uzdāvinājusi ziemas cepuri par labu uzstāšanos pie eglītes.

Kad tēvam palikuši 14 gadi, viņš sācis strādāt uz dzelzceļa. Kādu dienu viņa vecāki savu vienīgo dēlu vairs mājās nav sagaidījuši. Tikai pēc mēneša saņēmuši vēstuli no frontes ar paskaidrojumu, ka viņš karojot Latvijas atbrīvošanas armijā. Tur gan pieņēma tikai no 16 gadiem. Manam tēvam bija knapi 15, tātad vienu gadu viņam bija izdevies noblēdīt.

Karodams vispirms pie Skrundas, tad pie Rīgas, vēlāk Vidzemē un Latgalē, pārstāigājis vai visu Latviju. Par cīnīšanos atbrīvošanas armijā tēvs dabūja zemi Kārļmuižas centrā — 10 ha aramzemes un 14 ha muižas pļavas Gablangās. Kārļmuižas labības riju pārtaisīja par stalli un šķūni, bija vēl jāuzceļ dzīvojamā māja. Kā stāstīja kaimiņiene Berta Fīlpa, tolaik viss ciems izskatījies kā liels būvlaukums. Pie *Tīrumu* mājām, kur dzīvoja Nierliņš, atradās gate- ris. Tur zāģēja balķus un gatavoja dažādus kokmateriālus, jo visi jaun- saimnieki reizē būvējās.

Sākumā jaunie saimniekotāji bija apmetušies dzīvot Kārļmuižas kalpu ērberģī *Alksbirzēs*, kur tagad mīt Zumbergu ģimene. Vēlāk, kā stāstīja mana vecmāte, dabūjuši pa istabiņai *Valdniekos*, kur kolhoza laikā bija kantoris un klubs. Ap 1923.–1924. gadu sava māja bijusi gatava, bet pašam jaunsaimniekam jāiet dienēt, kaut gan bija izkarojies. Labi, ka viņa tēvs un māte vēl bija spēka gados. Ceļa malā uzcēla mazu smēdi, kurā galvenokārt strādāja mans vecaistēvs.

Lai gan zeme bija mālaina, tēvam paveicās saimniekot, viņš to centās darīt progresīvi. Kārlis iegādājās zāles pļāvēju un zviedru firmas arklu uz 2 riteniem. Precīzi ievēroja augu seku, dziļajā kūti daudz lietoja kūdru, ko sagatavoja Piltenes purvā, — tur gandrīz katram saimniekam atradās pa šķūnim, kur glabāt izžāvē-

to kūdru. Tēvs ierīkoja arī kultivē- tas ganības ar aplokiem. Mājās veda piena pārraugu, un tika izkopts Lat- vijas brūnās šķirnes ganāmpulks. Uz māju un kūti ūdeni sūknēja ar rokas sūkni. 1936. gadā mūsu *Ziedo- ņos* jau parādījās radio. Tēvs abonē-

• Kārlis Landmanis ap 1922. gadu.

ja dažādus žurnālus, kā *Sēta un Dru- va*, *Atpūta*, *Mājas Viesis*, avīzes, to- starp *Ventas Balsi*.

Mūs, bērnus, audzināja patrioti- ki. Valsts svētkos bija jāuzvelk ka- rogs. To esmu saglabājis līdz pat šai

• Alberts Landmanis uz plosa Gaujā. 1950. gads.

dienai. Kad sākās Tautas frontes lai- ki, man šis karogs bija goda vietā. Mēs zinājām par Lāčplēša dienu,

par 15. maiju, par 18. novembri. Tēvs stāstīja par Brīvības cīņām. Vi- ņam arī bija dažādas grāmatas par šo tēmu. Sirdij tuva bija literatūra, īpaši Rainis un Veidenbaums, ko gandrīz visu zināja no galvas. Arī Raini bieži citēja dažādos dzīves brīžos. Mēs no radio pārraidēm mā- cējām patriotiskas dziesmas, kā *Svēts mantojums*, *Lai līgo lepna dzies- ma*, *Tev mūžam dzīvot, Latvija*, pats par sevi saprotams, himnu. Klausī- jāmies koncertus, raidlugas. Tuvo- joties karam, kaimiņu vīri vakaros sāka nākt uz mūsu mājām klausīties ziņas. Sasēduši ap radio, viņi smē- ķēja pīpes un gudri sprieda.

Mans jaunākais brālis Alberts bi- ja drosmīgs un apķērīgs zēns. Piecu gadu vecumā viņš izārdīja tēva ka- batas pulksteni, lai paskatītos, kas tur tikšķ, un pēc tam veikli salika to atpakaļ. Ar tēva ermonikām gan tik gludi neiznāca, un par to abi ar brā- li saņēmām pēc nopelniem. Alber- tam bija tikai kādi 6 gadi, kad viņš jau ar zāles pļāvēju nopļāva agrā āboliņa lauku, — tēvs tā pailgāk bija aizsvinējies Jāņus. Kara laikā bija grūti ar drēbēm, un Alberts, izman- tojot kājminamo šujmašīnu *Husqvarn*, pašu sev garās bikses. Pēdējā kara ziemā no kaut kur sa- dabūtiem vadiem viņš ievilkā mā- jās elektrību, lai gan no fizikas nekā vēl nezināja, jo mācījās 3. klasē.

1947. gada rudenī, kad Alberts mācījās 5. klasē, kā jau visos pa- domju svētkos klases bija jāgrezno ar zaļumiem un sarkaniem karodzi- ņiem. Tie pēc Oktobra svētkiem ne- bija laikus novākti, un bija jau pie- nākusi neatkarīgās Latvijas dzimša- nas diena. Alberts dažus sarkanos karodziņus ar krīta palīdzību pār- taisīja par sarkan- baltsarkaniem. Paņēmis tos ro- kāš, viņš staigāja pa klasi, dziedot *Dievs, svētī Latviju!*. Tūlīt ieradās sko- las komsorgs A. Kalnenieks, kurš turpat pilī dzīvo- ja, un milicija, un savāca puiku prom uz čekas pa- grabiem, kas atra- dās aptiekas ēkā. Tovakar brālis mājās nepārnāca. Māsa Astra, kas mācījās jau vidus- skolā, izstāstīja notikušo. Tēvam ar lielām grūtī- bām, ar pazīšanos izdevās dēlu da- būt laukā. *Istrebi-*

ķeļi bija pratinājuši kā rūdītu no- ziedznieku: kurš līcis, kurš samācī- jis? Pa reizei arī uzšāvuši ar steku.

Dundagas čekas priekšnieks Ma- zurs bija liels šņab- deguns un pa rei- zei mūsu mājās bi- ja meklējis kādu kandžas pudeli. Tā arī brāli atlaida. Protams, no skolas izslēdza, audzinā- tāju atlaida. Brālis sāka palīdzēt tē- vam saimniecībā. Kad 1949. gada pa- vasarī nodibinājās kolhozs *Brīvība*, viņš sāka strādāt tur. 1950. gada pa- vasarī Albertu aiz- sūtīja uz traktoris- tu kursiem Cēsu rajona Jāņmuižā.

Skola atradās tuvu Gaujai. Abi ar brāli bijām lasījuši cildinošu grāma- tu par šo upi — Latvijas pārli. Ap- mainoties ar vēstulēm, jautāju, vai grāmatā paustā apbrīna atbilst pa- tiesībai. Alberts arī jūsmoja par Gauju, kas viņam kļuva liktenīga. Vēstulēs viņš bija ielicis fotogrāfi- jas, kurās bija redzams uz plostiem.

• Kārlis Landmanis (no kreisās) ar kaimiņi Otto Lodi. 50.–60. gadu mija.

aizdzīt meža darbos. Nelīdzēja ne pagasta partorga Štālberga, ne se- višķi Bultes kliegšanas un draudi aizsūtīt pie baltajiem lāčiem. Tāpat velti bija aicinājumi parakstīties par valsts aizņēmumiem — obligā- cijām. Kad vairākus gadus pēc vi- dusskolas beigšanas sāku strādāt rajona laikraksta redakcijā, Bultes

• Kārļa Landmaņa bēres 1965. gada 15. oktobrī. Pašā priekšā Līksma Hermāne un Līvi- ja Vilmane, aiz viņām Blumberga orķestris.

Māte uzreiz skubināja, lai brīdinu par viltīgo upi. Bet bija jau par vēlu. Alberts bija labs peldētājs, taču reiz kādā sestdienas pēcpusdienā peldo- ties uznācis stiprs negaiss. Alber- tam piemetušies krampji, un viņš ierauts atvarā. Pārējie zēni pārbiju- šies aizskrējuši pēc palīdzības, bet tā ieradies par vēlu. Viņu grupas audzinātājs, pats jauns zēns, pēc tam stāstīja, ka reiz viņu pašu pel- doties drosmīgi bija izglābis tieši Alberts... Tā mans brālis nodzīvoja tikai 16 gadus. Viņu apglabāja Ans- trupes vecajā kapsētā. Bērēs zārku nesa kaimiņmāju meitenes.

Bet mans tēvs visu mūžu bija spītīgs un nepaklausīgs. Velti viņu Ziemassvētkos vai Lieldienās centās

sieva, rajona izpildkomitejas kadru daļas vadītāja, atcerējās mana tēva nepaklausību un aizrādīja redakto- ram, ka nevajadzētu ņemt darbā tik dumpīga vīra dēlu. Mēs, bērni, ne- bijām stājušies ne pionieros, ne komjauniešos.

Tēva dzīve aprāvās 61 gada vecu- mā. Viņu guldīja blakus savam drosmīgajam dēlam, par kuru vi- ņam bija lemts tik maz priecāties. No mājām izvadot un arī kapsētā spēlēja Dundagā slavenais Blumber- ga orķestris, kas bija muzicējis arī tēva kāzu dienā 1929. gadā.

Gunārs Landmanis
Foto no G. Landmaņa albuma

Rīgas sargi ir vērtība

14. XI pils lielajā zālē filmu *Rīgas sargi* noskatījās ap 400 dun- dadznieku, tostarp 270 skolēnu. Notikums bija gan filma, gan tās rādīšana uz lielā ekrāna. Pārdomās par *Rīgas sargiem* lūdzu dalī- ties četrus skatītājus.

Gatis Nierliņš, 27 gadus vecs I grupas redzes invalīds: «Saprātu, kāpēc filmu uzņēma un rādīja, — lai jaunieši redzētu, kā latvieši cīnīju- šies par mūsu valsts neatkarību, un novērtētu to. Brīvības cīņas 1919. gadā un mūsdienas — tie ir atšķirīgi laiki, ko jaunieši var salī- dzināt. Toreiz, kaut Latvijas neatka- rība bija pasludināta, tā vēl bija jā- aizstāv un par to daudzi atdeva sa- vas dzīvības tāpēc, lai mēs varētu dzīvot neatkarībā un mierā.»

Gunārs Kulpa, pastnieks: «Filma bija ļoti iespaidīga. Man tā bija vēs- tures stunda: apguvu to, ko skolā manā laikā nemācīja. Zināma skaid- rība par Lāčplēša dienu jau bija, ta- ču pārāk ar to saistītajos notikumos neiedziļinājos. *Rīgas sargos* šī Latvi- jas vēstures lappuse parādīta ļoti uzskatāmi. Filma ir vērtība. Tā no- teikti jāredz jauniešiem.»

Uldis Kārklevalks, 12. klases skolnieks: «Jauka filma, kas pirmo- reiz uzņemta par latviešu tautai tik

svarīgu tēmu kā Brīvības cīņas. Līdz ar to *Rīgas sargi* uzrunāja visus, kam būtiska neatkarīga Latvija. Filma ļoti labi parādīja, kā Rīgu aizstāvēja pret Bermonta pulkiem, kā latvieši uzvarēja. Uz ekrāna redzētā varonī- ba bija daudz iespaidīgāka nekā vēstures stundās dzirdētais. No stāstījuma vien grūti iztēloties, kā šīs cīņas notika.

Man patika, ka *Rīgas sargi* bija veidoti pēc Holivudas principiem, ar dažādiem specefektiem. Filmā bija spriedze, notikumi, kas to pa- darīja dzīvāku. Ļoti iespaidīgi bija fragmenti, kas norisinājās uz tilta, tur latviešu drosme parādījās īpaši spilgti.

Rīgas sargi patika arī maniem vie- naudziem. Pat tie, kurus nekas daudz neinteresē, atzina, ka filmā

dzīvi sajutuši Latvijai tik svarīgos notikumus.»

Rīta Klēvere, pensionēta skolo- tāja: «Filma man ļoti patika. Tādi vīri, ko redzējām *Rīgas sargos*, vāja- dzīgi arī mūsdienu Latvijā. Domā- ju — kāda puse jau tāda ir, kas arī šodien nedomādama ietu un aizstā- vētu savu zemi. Grūti pateikt par otro pusi.

Man tirpas skrēja pa visu miesu, skatoties, kā filmas varoņi cīnījās par Latvijas neatkarību. Cīnoties viņi saņēma arī spēku un uzvarēja. Īpaši svētīgi filmu bija redzēt cil- vēkiem, kas nezināja šīs Latvijas vēstures lappuses.

Šogad svētkus piedzīvoju ar sirdi un dvēseli: brīnišķīga bija filma, un lielisks — svētku sarīkojums. Pal- dies visiem, kas to sagādāja!»

Alnis Auziņš, žurnālists: «Filmu redzēju pirms gada, man tā nepatī- ka. Lielākoties tāpēc, ka veidota Ho- livudas garā, arī tāpēc, ka daudziem tēliem nav miesas un asins. Gandrīz nevienu no Jāņa Reiņa atveidotā va- roņa draugiem vairs neatceros. Glu- ži citādi ir, piemēram, ar Rolanda Kalniņa filmu *Es visu atveros, Ričard!* jeb *Akmens un šķembas*. Jā, ideoloģis- kos cenzūras žņaugos izmocīts sce- nārijs un pati filma, tomēr psiho- loģisks pamatojums strāvo gandrīz katrā filmas kadrā, izņemot uztiep- tās beigas. Žēl, ka šoreiz palaista ga- rām laba izdevība. Interesanti būtu arī uzzināt profesionālu vēsturnie- ku domas par šīs filmas, tāpat par *Baigas vasaras* faktoloģisko pusi. Jaunieši visu uztver kā patiesību.»

Uzklausīja Diāna Siliņa

Raibs kā dzeņa vēders

Dundadznieki — prezidenta lūgtie viesi

Šogad atjaunotās Latvijas Republikas laikā pirmo reizi svētku pasākumi ar Valsts prezidenta piedalīšanos notika 4 novados. Kurzemniekus gaidīja īpašs koncerts Liepājas olimpiskajā centrā, kur skanēja Zigmara Liepiņa jaunā oratorija *Kapteīnu stāsti*, kas veltīta Liepājai Latvijas 90. jubilejā.

Tajā piedalījās tādi pazīstami dziedātāji kā Igo, Niks Matvejevs, Aivars Brīze un Andris Ērglis. *Kapteīnu stāsti*, kā uzsvēris pats komponists, ir vēsturiski un patriotiski stāsti, kas saistīti ar Liepāju un savīti vienā veselumā. Arī tekstus saceļējuši Liepājas dzejnieki. Akustiskā skaņu iekārta radīja ilūziju par turpat blakus sprāgstošiem šaviņiem, skrejošiem zirgiem, jūras šalkoņu. To papildināja vēsturisku liecību videoprojekcijas.

9. XI uz koncertu devās Valsts prezidenta Valda Zatlera un viņa kundzes Lilitas Zatleres lūgtie viesi. Katrs ielūgumu divām personām bija saņēmuši arī mūsu pagasta padomes priekšsēdētājs Austris Kristapsons, Attīstības nodaļas vadītāja Gunta Abaja, režisore Vaira Kamara, vidusskolas direktors Uldis Katlaps un 12. klases skolniece Rūta Šermukšne. Pēc koncerta visiem bija iespēja vērot salūtu.

Sagatavoja Diāna Siliņa

Lāčplēša dienā

Svecītes logos, cilvēku rokās un zemē izliktajos latvju rakstos, lāpu gājiens, svētbridis luterāņu baznīcā, sadziedāšanās Pūpolsaliņā pie ugunsкура un karsta tēja — tā izskatījāmies 11. XI vakarā.

Šķiet, dundadzniekiem iepaticies lāpu gājiens. To sparīgi atbalstīja vidusskolas saime. Priekšgalā soļoja zemessargi ar Latvijas karogu, pagasta padomes priekšsēdētājs Austris Kristapsons un Kultūras centra vadītāja Smaida Šnikvalde.

Pirmajā pieturas vietā, Dundagas luterāņu baznīcā, kur piemiņas plāksnē iegravēti par Latvijas brīvību kritušo draudzes dēlu vārdi, mācītājs Armands Klāvs pateicās Dievam par mūsu valsts neatkarību un aizlūdza par Latvijas nākotni.

Pēc tam gājiens vijās garām *Krokodilam* un *Šķeltajam akmenim* uz Pūpolsaliņu, kur skanēja uzrunas, dzeja un dziesmas. Skolotāja Biruta Kinčiusaraudzīja, lai Mazās skolas koristi dziedātu līdz pieaugušo dziesmām. «Kad tad vēl iemācīsies, ja ne tagad?» viņa mudināja, palīdzot lapīnās sameklēt vārdus.

S. Šnikvalde aicināja uzciēnāties ar karstu, turpat katlā uz mazāka ugunsкура vārītu piparmētru tēju. Diemžēl negantais vējš traucēja palaist ugunsplotu. Tomēr svētki notika: cilvēki, pieminot 1919. g. 11. XI varoņus, kas nesavtīgi aizstāvēja savas zemes neatkarību, kopā devās gājienā, un Dundaga laistījās lāpu un nenodzisušo sveču gaismā.

Diāna Siliņa

Valsts jubileja Kurzemītē

13. XI novakarē Latvijas 90. dzimšanas dienu svinēja bērnodārzā *Kurzemītē*.

Dalībnieki ar lāpām un svecēm pulcējās laukumā starp pili un luterāņu baznīcu, lai skaistā gājienā dotos uz bērnodārzu, kur visus ar akordeonu rokās sagaidīja vadītāja Anita Krūmiņa. Svecēs sagūla uz apaļiem koka klučiem, kas bija salikti Latvijas kartes veidā, un zālē. Vadītāja aicināja dzimšanas dienas viesus dažādās rotaļās, pateicās vecākiem, kas visvairāk palīdzējuši, iepazīstināja ar bērnodārza jaunizveidotās padomes priekšsēdētāju Baibu Dūdu un saņēma sveicienus no bērnu dienas centra *Mājas* vadītājas Alfas Auziņas.

Svinībām *Kurzemītē* bērni audzinātāju vadībā bija gatavojušies jau vairākas dienas. Katra bērnodārza grupiņa no mīklas bija izveidojusi klišēriaburtus. Tā kā ir 7 grupiņas, saliekot kopā visus klišērus, iznāca vārds — LATVIJA. Kad sanākušie bija redzējuši skaistos klišērus, audzinātājas tos sagrieza un uzciēnāja visus, klāt pienesot arī karstu tēju.

Mīļuma pilna bija bērnodārza 1. stāva koridorā pie sienas pieliktā Latvijas karte, ko veidoja daudzas mazas rociņu kontūras. Kā lai mazuļi izrāda savu mīlestību Dzimtenei? Ar savām rociņām sasildot to.

A. Krūmiņa uzskata, ka Latvijas dzimšanas dienā bērnodārza audzēkņi un viņu vecāki nedrīkst palikt malā, tāpēc arī rīkoja tik plašas jubilejas svinības. Izdevās!

Diāna Siliņa

Dundadznieki Māmuļā

Maijā rakstījām par Vairas Kamaras un Bērnu un jauniešu centra teātra studijas *Dundaga* panākumu — ar Ojāra Vācieša dzejas uzvedumu *Seanss viņi konkursā Tu esi Latvija* ieguva 1. vietu. Tāpēc 15. XI režisore un kolektīva dalībnieki tika aicināti uz valsts olimpiāžu un interešu izglītības konkursu laureātu godināšanas sarīkojumu Rīgas Latviešu biedrības namā *jeb Māmuļā*. Stāsta Vaira.

— Sarīkojumā sumināja valsts mācību priekšmetu olimpiāžu un mākslas konkursu laureātus, uzstājās Jūrmalas, Dobeles un Jāzepa Me-diņa Rīgas mūzikas skolu audzēkņi, skatuves runas konkursa fināla laureāts no Preiļu rajona, titula *Lielzvirbulis 2008* ieguvējs, un mēs — literāro uzvedumu konkursa laureāti. Visas olimpiādes un konkursi notika ar devīzi *Tu esi Latvija*. Pasākuma dalībniekus apsveica un balvas pasniedza Valsts jaunatnes iniciatīvu centra direktore Agra Bērziņa, Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības satura eksaminācijas centra vadītāja Agrita Groza un Kultūras un radošās industrijas izglītības centra vadītāja Agnese Mil-tiņa. Bijām lepnī, ka ar mums kopā bija pagasta padomes priekšsēdētājs Austris Kristapsons. Pēc sarīkojuma bijusī dundadzniece un teātra pulciņa dalībniece Irina Vītola visam mūsu kolektīvam uzdāvināja biļetes uz kino seansu, kurā rādīja jauno filmu *Vienīgā fotogrāfija* un *Dzimšanas diena*. Liels prieks un pārsteigums! Pladies!

Diāna Siliņa

Skolā

Oktobra nogalē Talsu rajona skolēnu pašpārvalžu un jauniešu klubu apvienība akcijā *Palīdzēsim mūsu mazajiem draugiem!* aicināja ikvienu Talsu rajona skolu piedalīties un uzlabot dzīves apstākļus Talsu patversmes *Ausma* dzīvniekiem. Piedalījās mūsu skolas 5. a, 8. a, 8. b, 8. c, 12. b klase, Laura Kajakā un Sintija Karelova no 9.d klases, Dana Bīriņa no 11. b klases. Paldies arī atsaucīgajiem skolotājiem — Uldim Katlapam, Dainai Miķelsonei, Ivetai Kundeckai, Vizmai Lagzdīnai, Skaidrītei Motmillerei un Sarmītei Dinsbergai!

Skolēni piedalījās vairākos Latvījai 90 pasākumos. Projektā *Latvija. Nākamie 90* līdzdarbojās Dita Elīna Sila no 5.a klases, Magda Frišenfelde un Rūta Šermukšne no 12. a klases, Sīgita Dzērve un Māra Martīne no 12. b klases. Īpaši sveicam Sigitu, jo viņai bija gods būt starp pārējiem Latvijas skolu 89 skolēniem pasākumā Nacionālajā teātrī, kurā

vēlreiz simboliski proklamēja Latvijas valsti.

Īpaši 5. un 7. klašu skolēni rosīgi iesaistījās kolāžas darbu izstādē *Latvija manā logā*, savukārt Klīntas Bērentes (5.a) un Edvīna Emerberga (7.b) skaistie darbi priecēja cilvēku sirdis Talsos — Bērnu un jauniešu centrā un tautas namā. Paldies kolēģēm Sandrai Bražei, Vitai Krauzei, Dainai Miķelsonei un Ivetai Bērentei par skolēnu atbalstīšanu darbu tapšanā!

5. XI skolā pieredzes apmaiņā viesojās Talsu rajona direktora vietnieki mācību darbā. Pedagogi ne tikai iepazīnās ar mācību procesu skolā, bet arī bija Kubalu skolāmuzejā un devās aizraujošā ekskursijā pa Dundagas pili.

7. XI Dundagā nakts orientēšanās palīdzēja Talsu rajona skolu pašpārvalžu un jauniešu organizāciju aktīvistiem sapazīties un veselīgi atpūsties.

11. XI Talsos svētku koncertā *Tu esi Latvija* piedalījās mūsu skolas apvienotais skolēnu un skolotāju ansamblis, divas skolnieces spēlēja vi-

joli, 12.c klases skolēns Rinalds Asers runāja Vece Maze stāstu *Sen tas bij iekš «dom oficerov»*. Dundagas vidusskola saņēma divus pateicības rakstus par aktīvu un radošu līdzdalību *Tu esi Latvija* norisēs.

14. XI Latvijas 90. gadadienas svinīgajā koncertā skolā uzstājās pašdarbības kolektīvi. Skolēni saņēma atzinības rakstus par labām un teicamām sekmēm pagājušā mācību gadā, kā arī pateicības par sabiedriskajām aktivitātēm.

Latvijas jubileju skola sagaidīja ar skaisti izgaismotu valsts karogu un svētku simbolu. Paldies visai radošajai komandai!

22. XI skolēnu pašpārvalde piedalījās Talsu rajona jauniešu forumā *Jauniešu politiskās intereses un pilsoniskās līdzdalības iespējas Talsu rajonā*, bet 27. XI — viktorinā par Latviju 5.–9. klasēm. 28. XI konkursā *Vai esi gudrāks par piektklasnieku?* piedalās 10.–12. klases un skolotāji. Pamazām sākam plānot Ziemassvētku norises skolā.

Swedbank jau desmito gadu apbalvo Latvijas skolu labākos skolo-

tājus. Talsu rajona trīs labāko pedagogu vidū ir arī mūsu skolas vēstures skolotājs Imants Brusbārdis, kurš balvā saņēma portatīvo datoru, savukārt skola no *Swedbank* ieguva Ls 300 mācību grāmatu iegādei.

Baznīcā

18. XI luterāņu baznīcā sadraudzībā ar Dundagas baptistu draudzi notika valsts svētku dievkalpojums.

Dundadznieki pateicās Dievam par valsts pastāvēšanu un kopā ar abu draudžu koriem dziedāja *Dievs, sargi mūsu tēvu zemi, Svētī, Kungs un Dievs, svētī Latviju!*. Kalpoja luterāņu mācītāji Armands Klāvs un Āris Kronbergs, Dieva vārdu sludināja baptistu mācītājs Andis Smelte.

Pēc dievkalpojuma Svētdienas skolas namiņā visi varēja sasildīties, dzerot kafiju un mīlojoties ar klišēri. Īpaši emocionāli bija

Viena no nākamajiem 90

17. XI uz Latvijas Nacionālā teātra skatuves kopā ar Valsts prezidentu Valdi Zatleru un 89 citiem bērniem un jauniešiem kāpa arī Dundagas 12. klases skolniece Sīgita Dzērve, lai Latvijas 90. jubilejā simboliski no jauna proklamētu Latviju un sūtītu vēstījumu valsts neatkarības 100 gadu jubilejai. Vārds Sīgita!

— Konkursu *Nākamie 90* rīkoja sadarbībā ar Latvijas institūtu (LI), lai atrastu jaunus, zinātkārus cilvēkus, kas sevi pierādījuši kā iespējamus līderus. Bija jāuzraksta savs skatījums par Latviju pēc 10 gadiem, balstoties uz vērtībām, kam jābūt mūsu valsts pamatā. Pieteikties varēja visi Latvijas skolēni no 1. līdz 12. klasei.

Par konkursu uzzināju pavasarī, kad skolā viesojās LI direktors Ojārs Kalniņš, bet septembrī par to atgādināja klasesbiedrene. Nedēļu pirms termiņa beigām rakstīju darbu *Latvija pēc 10 gadiem*, pievienoju savu foto un dzīvesstāstu un pēdējā dienā to visu nosūtīju.

Rakstot darbu, zināju, ka nokļūšu starp *nākamajiem 90*. Ļoti piedomāju, ko vēlos pateikt, un, pats galvenais, centos būt oriģināla. Par rezultātiem, protams, priecājos.

Pasākums bija jauks. Tā bija iespēja uzkāpt uz Nacionālā teātra skatuves un pateikt, kas tu esi. Bet sadarbība ar LI turpināsies, *nākamajiem 90* tiekoties nometnēs un citos institūta pasākumos.

Diāna Siliņa

Visas skolas saimes vārdā sveicu Vairu Kamaru ar pagasta atzinību un Imantu Brusbārdi par radošajiem sasniegumiem! Lai izdodas arī turpmāk!

Norika Rēriha, direktora vietniece audzināšanas darbā

brīži, kad sadraudzības dalībnieki dalījās atmiņās par 1988. gadu, Baltijas ceļu, barikāžu laiku. Aldons Zumbergs atcerējās padomju gadus, kad luterāņu baznīcas tornī plīvoja sarkanbalti sarkanais karogs, bet 1925. gadā dzimušais Lai-monis Bokums, vīrs, kas vēlāk piedzējis arī darba nometnes un Sibīrijas lēģerus, atminējās, ka 1938. gada valsts svētkos viņam skolā bija jāskaita Edvarda Virzas dzejolis. To sirmais kungs norunāja arī šoreiz. Patiešām Dieva klātbūtne bija jūtama gan lūgšanās, gan atmiņās, gan arī mūsu tautas likteņgaitās.

Diāna Siliņa

Pašvaldības policists ziņo...

No 23. XI līdz 28. X sastādīti 16 administratīvā pārkāpuma protokoli.

No tiem: pēc Latvijas Administratīvo pārkāpuma kodeksa 173. panta 1. daļas par vecāku pienākumu nepildīšanu, kas saistīti ar bērnu audzināšanu — 6 protokoli; pēc 186. panta 1. daļas par dzīvošanu bez derīgas pases vai to aizstājoša dokumenta — 1 protokols; pēc 42.¹ panta 1. daļas par smēķēšanu neatļautās vietās — 4 protokoli nosūtīti lēmuma pieņemšanai pēc piekritības uz Talsu rajona policijas

pārvaldi; pēc 167. panta par sīko huligānismu — 1 protokols nosūtīts lēmuma pieņemšanai pēc piekritības uz Talsu rajona tiesu.

Par 25.04.2008. saistošo noteikumu Nr.9. «Par sabiedrisko kārtību Dundagas pagastā» pārkāpšanu sastādīti: par skolēnu iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu — 1 protokols; par sabiedrisko vietu piegružošanu ar sīkiem sadzīves atkritumiem (izsmēķiem, saulespuķu sēklām u.c.) — 2 protokoli; par sistēmātisku alkoholisko dzērienu lietošanu, žūpošanu — 1 protokols.

un aicina

Vecāki, noskaidrojiet, kur un ar ko brīvajā laikā nodarbojas bērni un pusaudži; bērnus līdz 7 gadu vecumam nedrīkst atstāt pagalmos un uz ielas bez uzraudzības, bet pusaudžiem līdz 16 gadiem nav atļauts pēc plkst. 22.00 atrasties ārpus savas dzīves vietas. Māju īpašnieki, neatstājiet bez uzraudzības atvērtas māju un dzīvokļu durvis un logus, aizbraucot lūdziet kaimiņus pieskatīt tās un neatsakiet kaimiņiem pieskatīt mājas viņu prombūtnes laikā. Auto īpašnieki, uz nakti aizslēdziet auto durvis, neatstājiet mašīnā dokumentus un citas

vērtīgas lietas, nodrošiniet, lai degvielas tvertnei nepieklūtu zagļi. Velosipēdu īpašnieki, glabājiet braucamrīkus drošā vietā! Zemes īpašnieki, laikus sakārtojiet teritoriju, lai nebūtu jāpiemēro soda sankcijas.

Jebkuru iedzīvotāju, kam ir informācija par kādu personu pretlikumīgām darbībām, aicinu vērsties policijā.

Sagatavoja Administratīvās komisijas sekretāre Dace Kurpniece un Dundagas pašvaldības policists Jānis Šimsons

Brīdinājums

Dundagas pagasta padome aicina pagasta iedzīvotājus laikus samaksāt par sauso atkritumu izvešanu. Parādniekus aicinās uz SIA *Ziemeļkurzeme*, Pils ielā 5–3, lai parādu samaksātu vai vienotos par parāda atmaksas termiņiem. Ja līdz noteiktajam laikam parādnieks nebūs ieradies un naudu samaksājis, Dundagas pagasta padome vērsīsies tiesā par parāda piespiedu piedziņu.

Visiem lielajiem parādniekiem vēstules ir izsūtītas, daudzi savu parādu jau ir nokārtojuši.

Guntis Kārklevalks, Nekustamā īpašuma nodaļas vadītājs

Visa dzīve man viens ceļojums

«Izraēla dara labāku»

Tā sacīja Veselības un sociālās palīdzības centra vadītājs Valdis Rande pēc ceļojuma pa Tuvo Austrumu zemi no 27. IX līdz 7. X.

Senlolots sapnis

Abi ar dzīvesbiedri sen gribējām apmeklēt Jēzus Kristus dzīves vietas. Esam auguši kristīgās ģimenēs, krietni esam pūlējušies, līdzot atjaunot Ģipkas baznīcu. Arī smagais pēdējais gads, kad zaudējām divus mazbērnus, stiprināja vēlmi skatīt šo zemi savām acīm.

Katru dienu no pulksten astoņiem rītā līdz pieciem pēcpusdienā braucām, staigājām pa kalniem, izrakumiem. Bija arī visai karsts, no 29 līdz 38 grādiem. Autobusā darbojas kondicionieri, bet, kāpjot kalnos, klājās pagrūti. Visi pārbaudījumi bija tā vērti. Starp citu, bija jāievēro prasība — vīriešu šortiem

valsts, nebiju piedzīvojis. Mums jau iepriekš ieteica lielākiem pirkumiem saglabāt čekus. Tie noderēja, jo, kad lika atvērt visus čemodānus, nācās paskaidrot, kur esam nopirkuši preces. Tomēr pa gaisu mantas nesvaidīja, viss notika pieklājīgi.

Mazliet iepazināmies ar ebreju īpatno saimniekošanas veidu — kibuciem jeb lauksaimniecības kooperatīviem. Atkal — mūsu skolas vēstures grāmatās raksta, ka tur valdot pilnīga vienlīdzība, ka visām ģimenēm vienādas mājas, galdi, gultas, televizori, viss, viss, turklāt neatkarīgi no darba — vai tu slinko vai ne. Tā bija, bet tā vairs nav! Ki-

pienāca mums klāt un ar asarām acīs atcerējās dzīvi Latvijā. Izraēlā bijis ļoti grūti iekļauties, ivritu nepratušas, labu darbu nav varējušas atrast. Viena no viņām Rīgā strādājusi Parex bankā. Man pat likās, ka abas kundzes aizbraukdamas ir mazliet pārsteigušas. Mūsu gide bija ebrejiete, kas neatkarības sākumā izceļojusi no Tallinas. Viņa runāja igauniski un nedaudz saprata latviski. Arī no viņas manīju, ka Izraēlā nav viegla dzīve. Tomēr pāri visam ir viņu ticība, vēsture un kopības apziņa. Kad romieši iekaroja viņu valsti, tad ebreji izklīda pa visu pasauli, bet tagad viņi atgriežas Tēvzemē.

Apmeklējām vīna un dārglietu ražotni. Derīgo izrakteņu maz, taču augstā līmenī ir pārstrādes rūpniecība, tāpat farmācija. Daudz ienākumu dod tūrisms.

Kopumā Izraēla ir netīra, bet tas ir raksturīgi dienvidu valstīm. Palestīnas sektorā valda lielāka netīrība, lielāka arī iespēja tikt apzagtam.

Vēsture līdzās

Ielidojām ļoti agrā rītā un neatpūtušies sēdāmies autobusā, lai dotos ekskursijā. Pirmā diena pagāja gar Vidusjūras krastu, un pirmā pietura bija Cēzareja, kur valdnieks Hērods pirmajā gadsimtā pirms Kristus gribēja izveidot romiešu paraugpilsētu. Tagad redzami izrakumi, lieliski atklājas Hēroda pils paliekas, atjaunotais amfiteātris, kurā saglabāta daļa no vecā teātra. Tur notiek izrādes. Iespaidīgs arī lielais ūdensvads. Ļoti labi pāstrādājuši arheologi un restauratori!

Tālāk braucām uz Jafu, vienu no lielākajām ostas pilsētām. Pa ceļam vērojām, kā katru zemes plekšti, kur nav akmeņu, izmanto lauksaimniecībai. Galvenokārt redzējām augļu kokus, vietējie audzē arī saknes, dārzeņus. Kartupeļus, tomātus un gurķus ievāc divreiz gadā.

Tālāk devāmies uz Galileju pie Tibērijas. Apskatījām Galilejas jūru, pa kuru Jēzus staigāja. Netālu atrodas Kapernauma, kur Kristus dzīvoja pie mācekļa Pētera un ārstēja cilvēkus. Pirms gadiem desmit izrakumos atrastas kuģa paliekas no Jēzus laikmeta. Kuģis restaurēts, to piedāvā tūristiem izklaidei. Mēs arī nelaidām garām izdevību. Izbraucot jūrā, skan mūzika, vietējie rāda, kā senajos laikos metuši tīklu un zvejojuši.

Bijām Taphā, pilsētiņā, kur Jēzus 5000 cilvēku pabaroja ar piecām zivīm un diviem maizes klaipiem. No Galilejas jūras iztek Jordānas upe, kas tek līdz Nāves jūrai. Vieta, kur Jānis Kristītājs kristīja Jēzu, ir gandrīz pie ietekas Nāves jūrā. Šo vietu apmeklētājiem rāda tikai reizi vai divas gadā ļoti lielos svētkos. Taču citviet Jordānas upe ir pieejama, un daudzi ekskursanti to izmanto kā kristīšanas vietu. Cilvēku straume plūst nepārtraukti. Redzēju, kā krievu mācītājs gremdē zem ūdens un krista tūristus. Man tas nelikās pieņemami.

Trīs dienas pavadījām Jeruzalemē. Pilsēta kā liela bloda, ko ieskauj kalni no visām pusēm, ir ļoti liela. Mūsu grupa uzkāpa Olīvkalnā. Nonācām dārzā, kur Jēzu nodeva, tālāk baznīcā, kur mūs visus pārņēma

dziļš saviļņojums...

Jeruzaleme izskatās fantastiski, kā pasakā: baltas ēkas, olīvkoki. Bet vietējiem ļoti sarežģīti ir uzcelt ko jaunu, jo katra zemes pēda glabā vēsturi. Piemēram, lai dabūtu at-

Pēc ceļojuma esmu kļuvis labāks. Vispirms to novērtēja sieva. Tagad no rīta šķīroties man sievai jāpasaka labs vārds un jāiedod buča. Citādi nevaru. Arī kolēģi teic, ka esmu kļuvis lādzīgāks. Pats jūtu, ka vairāk smaidu.

ļauju jauna veikala celtniecībai, jāveic neskaitāmas pārbaudes, izrakumi, lai pārliecinātos un pierādītu, ka tieši šajā vietā apakšējais kultūrslānis ir samērā nenozīmīgs. Apakšā ir vecā pilsēta — izcila vēsture.

• Tēvreize latviešu valodā Ģetzēmanes dārzā

Valstī atjaunoti daudzi lūgšanu nami. Vislielāko iespaidu man atstāja nams, kur glabājas akmens plāksne, uz kuras pēc nāves gulējis Jēzus. Tas ir arheoloģiski, vēsturiski pierādīts. Cilvēki pie plāksnes noliek savas lietas, ko grib svētīt. Blakus telpās var iegādāties sveces, tās

tu uzplūdā gribas satvert sev tuvo cilvēku aiz rokas.

Ļoti aizkustināja Betlēme, ko pārvalda palestīnieši. Bijām vietā, kur Jēzus dzimis, svētnīcā, kur Marija barojusi Jēzu. Saņēmusi ziņu, ka nekavējoties jābēg, jo ķēniņš izdevis pavēli nogalēt visus mazos zēnus, viņa atrāvusi bērnu no krūts. Tajā vietā, kur piens notecējis zemē, viens akmens ir gaišāks. Emocionāli tas spēcīgi iedarbojas.

Iespaidīgi ir izstaigāt Krusta ceļu. Jā, īstais Krusta ceļš ir 12 — 14 metru dziļumā. Mēs gājām pa jauno pilsētu, bet pa to pašu maršrutu. Tur ir šauras ieliņas, pilnas ar veikaliņiem, jo visi grib pelnīt. Dažiem tas nepatīk, man gan netraucēja. Atsevišķās vietās veikti izrakumi un atsegta īstā Krusta ceļa daļa. Atsevišķi akmeņi izcelti virspusē. Iezīmēta katra Jēzus apstāšanās vieta, — kur Kristus ierauga savu māti, kur sieviete Viņam noslauka sviedrus, kur Jēzus pirmo reizi pakrīt... Lēnām tam visam iziet cauri, tas ir iespaidīgi.

Ebrejiem ļoti svarīgs ir Raudu mūris, jau no romiešu laikiem. Tur bijis ebreju lūgšanu nams, kas nav saglabājis. Pie mūra ebreji lūdza, lai viņiem atkal būtu savs lūgšanu nams, lai ebreji atgrieztos dzimtenē, lai viņiem būtu sava valsts. Man kaimiņi bija iedevuši vēstules, ko noliku pie mūra. Tādu tur ļoti daudz. Tās laiku pa laikam savāc un, šķiet, sadedzina. Ebreju jūtas izprotu, taču mani Raudu mūris neuzrunāja.

Bijām Ģetzēmanes dārzā, kur Jēzus mācīja lūgšanu Mūsu Tēvs, kur pulcējās mācekļi, kur Jēzu nodeva un arestēja. Tur dievnamā ir uzrakstīta Tēvreize visās valodās. Uzreiz ieejot ieraugāma Tēvreize japāņu valodā un turpat blakus — latviski.

Olīvkoki Ģetzēmanes dārzā ir īpaši — sagriezušies, savēpušies, šķiet, daudz ko pārcietuši. Tie esot no Jēzus laikiem, auguši no sēklām. Citur olīvkoki ir pavisam citādi.

Nāves jūra, 400 metru zem jūras līmeņa, ir zemākā vieta pasaulē. Pats varonīgi iemetos mirušajā jūrā. Gribēju dabūt kājas pie zemes, nekā! Kritu panikā, sāku kulties ar rokām, kājām, ūdens jau mutē. Tad kāda dāma iedeva roku, un es dabūju kājas pie zemes. Tur vajag mācēt — dabūt kājas lejā, citādi esi kā pludināšs. Protams, lūpu kaktiņi uzreiz sūrstēja. Krastā ir tīrs ūdens, lai sāli varētu noskalot.

Aplūkojām senu pergamenta gabalu, kas apliecina, ka Jānis Kristītājs kristījis Jēzu. Tas pirms gadiem 15 atrasts izrakumos.

• Sāpju jeb Krusta ceļš

aizdedzina, pēc tam nodzēš un ņem līdz. Visi nāk, metas ceļos, lūdzas. Pirmo reizi izlūdzos, ko gribēju, pastaigāju un aizgāju otrreiz, jo tā man sirdsbalss lika darīt. Labi, ka bija līdzī sieva, jo neaprstātnu jū-

šāds ceļojums, manuprāt, vai nu nostiprina ticību, vai arī notiek otrādi. Vienaldzīgs gan nevar palikt.

Uzklausīja Alnis Auziņš

• Jeruzaleme, svētnīca, kurā pēc musulmaņu ticējumiem notiks dvēseļu tiesa

jābūt 10 cm pāri celim, sievietēm tāpat, turklāt daiļā dzimuma pārstāves nedrīkstēja nēsāt tērpus ar atkailinātiem pleciem.

Izraēla mūsdienās

Izraēla ir apmēram mūsu Kurzes lieluma valsts. Pirms brauciena skolas mācību grāmatā biju izlasījis, ka tur dzīvo līdz 5 miljoniem cilvēku. Īstenībā ir vairāk nekā 7 miljoni. Skaitls katru gadu pieaug, jo ebreji joprojām atgriežas senču zemē. Ebreji šajā vietā dzīvojuši pirms 4000 gadu, turklāt lielā nabadzībā. Ciltstēvs Abrahāms ebrejus aizveda uz Ēģipti, kur viņi nodzīvoja ap 500 gadu, līdz atgriezušies, un trīs ķēniņi izveidojuši valsti. Bet tad ebreji uz ilgu laiku nonākuši svešu varu kalpībā. Tikai pirms 60 gadiem izdevās nodibināt pašiem savu valsti — Izraēlu.

Pastāv trīs veidu valdīšana: tikai ebreju, tikai palestīniešu un tad vēl atsevišķi apgabali, kurus pārvalda gan palestīnieši, gan ebreji, piedevām tas viss mazā teritorijā! Tomēr visumā musulmaņi, jūdaisti un kristieši dzīvo visai iecietīgi. Protams, gadās atsevišķi izlēcieni. Jau atbraucis mājās, uzzināju par vienu tādu: jūdaistu svētkos kāds arābs atskaņojis skaļāku mūziku, kas radījis domstarpības.

Izraēlā ir itin kā divas galvaspilsētas. Telavivā ir vairāk pārvaldes iestāžu, arī gandrīz visas vēstniecības. Tomēr ASV vēstniecība atrodas Jeruzalemē. Jeruzaleme pa daļai ir ebreju, pa daļai — palestīniešu pārvaldījumā.

Armijas cilvēku klātbūtni jūt, bet tā netraucē. Pilsoņiem Izraēlas armijā jādien obligāti, arī sievietēm — 2 gadus, vīriešiem gadu ilgāk. Pie lieliem veikaliem karavīri pārbauda somas. Esmu daudz ceļojis, bet tik smalku kontroli, izbraucot no

buci vēl pastāv, tikai ar katru gadu to skaits samazinās. Lauksaimnieki izstājas no kibuciem un dibina savas saimniecības, kļūst par pastāvīgiem fermeriem. Tātad ienāk kapitālisms. Apmeklējām fermas, kur nodarbojas ar auglīkopību un nopelna atbilstoši padarītajam.

Anekdote. Nāves jūrā laivā sēž makšķernieks. Brauc garām ekskursanti un spriež, ka tur taču nekas nedzīvo. Tūristi saka ģidam, lai pajautā. Makšķernieks atbild: «Ja sametīsiet pa dolāram, tad pateikšu». Ceļotāji tā arī izdara. Makšķernieks atbrauc krastā un saka: «Pirmos šodien no makšķerēju jūs».

Nosvinējām 5768. gadu pēc ebreju kalendāra. Viņu Jaunajā gadā svētku galdā galvenais ēdiens ir rieksti un augļi. Katrā ziņā jāēd mizoti āboli ar medu.

Ikdienā ebreji ēd zivis, bet tikai tās, kam zvīņas, liellopu un vistas gaļu. Dārdzība ir paliela. Lai paēstu pusdienas, vienu otro vai zupu un kafiju, bez 20 latiem neiztikt. Ļoti dārgi ir dzīvokļi.

Naudas vienība Izraēlā ir šekelis. Vienam latam atbilst 7 šekeli. Nejauši satikām divas ebrejietes, kas samērā nesen dzīvojušas Rīgā, Lāčplēša ielā. Dzirdot latviešu valodu,

